

quilibet tertius extraneus, teneatur ipse emptor, seu creditor censum ipsum cedere terro pecuniam solventi, seu illi, de cuius pecunia premium sit solvum; si ve cesso, sive non cesso jure luendi. Etenim cum e-veniente easu creditor census virtute hujus pacti in prima constitutione census adjecti teneatur censum crede secundo emptori, ex cuius pecunia premium est restitutum, census quidem, utpote idem, qui erat ante, remenabit cum sua antiquitate: sed cum cedetur, & transferantur ex necessitate contractus praecedentes, omnes hypothecae interim contracte supra illum refolventur, & extinguentur, & succedit egregia Bartoli doctrina in l. in diem 9. num. 2. ff. de aqua pluvia arcend. ab omnibus approbata, de qua sup. n. 42. & disp. 23. n. 29. & 30. Nam cum dominium rei est vniuersitatem, & obnoxium restitutioni, hypotheca cen-tem contracta interim, dum durat dominium: verum adveniente easu extinctionis dominii, & translationis in alium, hypothecae refolventur, & exinguuntur, juxta vulgarem, & celebrem regulam, quod re-soluto jure dantis, refolvetur ius accipientis, l. lex ve-tigali 31. ff. de pignorib. quod accidit in omnibus similiis casibus, ut notavi supra d. disp. 23. n. 30. & 65. Cogitabis; nam haec nova sunt.

28. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

29. Praesupponamus, quod certissimum, ex uno, & eodem contractu census, annui introitus, seu redditus (qua omnia sunt nomina eiusdem rei) oriuntur duplēcē obligationem, unam primariam solvendi redditus annuos, alteram secundariam restituendi fortem capitale in casu non implementi primae obligationis, juxta annotationem a nobis tit. 1. disp. 5. ex n. 4. Ita autem due obligations, ita sunt connexæ, & collegatae in uno contractu, ut una ab altera disjungi, & separari non possit. Igitur in casu, de quo agimus, aut extat pri-mus contractus census venditi huic novo cessionario, aut beneficio juris luendi est extinctus, & factus contractus novus. Nam impossibile est, ut extat antiquus pro parte, & sit extinctus pro parte, cum contractus secundus simul debeantur ex duplice contractu, veteri, & novo simul extantibus. l. qui bis idem 18. iuxta interpretationem Bartoli, ibi n. 1. Angeli, Cumani n. 1. & 2. Pauli n. 1. Joan. de Imola n. 1. & 2. Roman. n. 1. Alexan. n. 2. & 3. Jas. n. 1. Alciati ex n. 3. Zafii n. 11. ff. de verbis oblig. Igitur si extat primus contractus, quod vere dicendum est, cum facta sit cesso a primo cre-ditore, ex illo orientur obligatio primaria solvendi red-ditus, & secundaria restituendi fortem, & habebit anterioritatem temporis primi contractus, qui ceditur. Si contractus primus est resolutus, & solum remanet secundus, nihil debetur ex primo, sed obligatio tam primaria circa solutionem redditum, seu tertiarum, quam secundaria circa restitucionem sortis in casu cessionis, orientur ex secundo contractu, & sic solu-tio-nis redditus obligatio, & obligatio restituendi capi-tale tempore habebunt eamdem anterioritatem, & antiquitatem. Idque plane probatur ex textu in l. 2. Lucci-28. ff. qui potiores in pignor. habeant, qui procedunt in iuris convenis, & sic etiam in interesse conuento, aut tertio, & ex illo notant Ripa in l. privilegia 16. n. 9. ff. de privilegiis credit. Gregor. Lopez in l. 14. tit. 13. par. 5. gloff. 3. Neguf. de pignorib. 5. par. membr. 1. ex n. 11. & n. 22. vers. Et non obstat, Felician. de censib. 1. lib. 3. cap. 5. n. 18. & tom. 2. lib. 3. cap. 5. n. 17. Gafp. Roder. de annu. reddit. lib. 3. q. 7. n. 69. vers. Superest modo, Pon-ze conf. 76. n. 11. & 12. lib. 1. & dec. 34. ex n. 45. Cache-ran. dec. 129. n. 11. Magon. dec. Florent. 127. n. 3. & 4. Bartius decisi. 108. n. 4. Seraphin. dec. 481. n. 5. Castillo dec. 17. ex n. 23. & ex n. 31. lib. 1. Miniget. singul. obser-vent. 1. obser. 59. Francisc. de Claparis causa 18. q. unic. ex n. 1. Mastrill. dec. 119. n. 11. & ad Petrum Gregorium de censib. 9. 6. n. 94. & 95. Mantic. de tacit. & ambig. con-

ventionib. lib. 11. tit. 22. n. 32. Ricc. collect. an. 473. vers. Amplia 3. & collect. 1438. in fin. Paschal. de patr. potest. 2. par. cap. 7. n. 41. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 43. n. 29. Guzman de evitacionib. quæst. 13. ex n. 50. Mozius de contratrib. tract. de pignorib. tit. de naturalib. pignor. & hypothecæ n. 29. Regens Fabius Capyc. Galeota controvers. 56. n. 14. & 35. tom. 1. Quare merito Ponte d. dec. 34. n. 53. vers. Audivi, miratur, & exclamat de contra-ria quadam decisione S.C. & dicit esse contra usum, eo usque observatum in eodem Tribunal: potuisse dicere, esse contra omnem iuris rationem, quamvis eam defendere conetur idem Fabius Capycius Galeota inveniens adversus Ponte controversia 21. in appen-dice tom. 1.

Verum est tamen, hanc doctrinam limitandam est. Vixit, & obnoxium restitutioni, hypotheca cen-tem contracta interim, dum durat dominium: verum adveniente easu extinctionis dominii, & translationis in alium, hypothecae refolventur, & exinguuntur, juxta vulgarem, & celebrem regulam, quod re-soluto jure dantis, refolvetur ius accipientis, l. lex ve-tigali 31. ff. de pignorib. quod accidit in omnibus similiis casibus, ut notavi supra d. disp. 23. n. 30. & 65. Cogitabis; nam haec nova sunt.

30. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

31. Praesupponamus, quod certissimum, ex uno, & eodem contractu census, annui introitus, seu redditus (qua omnia sunt nomina eiusdem rei) oriuntur duplēcē obligationem, unam primariam solvendi redditus annuos, alteram secundariam restituendi fortem capitale in casu non implementi primae obligationis, juxta annotationem a nobis tit. 1. disp. 5. ex n. 4. Ita autem due obligations, ita sunt connexæ, & collegatae in uno contractu, ut una ab altera disjungi, & separari non possit. Igitur in casu, de quo agimus, aut extat pri-mus contractus census venditi huic novo cessionario, aut beneficio juris luendi est extinctus, & factus contractus novus. Nam impossibile est, ut extat antiquus pro parte, & sit extinctus pro parte, cum contractus secundus simul debeantur ex duplice contractu, veteri, & novo simul extantibus. l. qui bis idem 18. iuxta interpretationem Bartoli, ibi n. 1. Angeli, Cumani n. 1. & 2. Pauli n. 1. Joan. de Imola n. 1. & 2. Roman. n. 1. Alexan. n. 2. & 3. Jas. n. 1. Alciati ex n. 3. Zafii n. 11. ff. de verbis oblig. Igitur si extat primus contractus, quod vere dicendum est, cum facta sit cesso a primo cre-ditore, ex illo orientur obligatio primaria solvendi red-ditus, & secundaria restituendi fortem, & habebit anterioritatem temporis primi contractus, qui ceditur. Si contractus primus est resolutus, & solum remanet secundus, nihil debetur ex primo, sed obligatio tam primaria circa solutionem redditum, seu tertiarum, quam secundaria circa restitucionem sortis in casu cessionis, orientur ex secundo contractu, & sic solu-tio-nis redditus obligatio, & obligatio restituendi capi-tale tempore habebunt eamdem anterioritatem, & antiquitatem. Idque plane probatur ex textu in l. 2. Lucci-28. ff. qui potiores in pignor. habeant, qui procedunt in iuris convenis, & sic etiam in interesse conuento, aut tertio, & ex illo notant Ripa in l. privilegia 16. n. 9. ff. de privilegiis credit. Gregor. Lopez in l. 14. tit. 13. par. 5. gloff. 3. Neguf. de pignorib. 5. par. membr. 1. ex n. 11. & n. 22. vers. Et non obstat, Felician. de censib. 1. lib. 3. cap. 5. n. 18. & tom. 2. lib. 3. cap. 5. n. 17. Gafp. Roder. de annu. reddit. lib. 3. q. 7. n. 69. vers. Superest modo, Pon-ze conf. 76. n. 11. & 12. lib. 1. & dec. 34. ex n. 45. Cache-ran. dec. 129. n. 11. Magon. dec. Florent. 127. n. 3. & 4. Bartius decisi. 108. n. 4. Seraphin. dec. 481. n. 5. Castillo dec. 17. ex n. 23. & ex n. 31. lib. 1. Miniget. singul. obser-vent. 1. obser. 59. Francisc. de Claparis causa 18. q. unic. ex n. 1. Mastrill. dec. 119. n. 11. & ad Petrum Gregorium de censib. 9. 6. n. 94. & 95. Mantic. de tacit. & ambig. con-

A P O L O G I A PRO QUIBUSDAM AUCTORIS SENTENTIIS,

ADVERSUS QUASDAM DECISIONES SCIPIONES ROVITI.

S U M M A A P O L O G I A E.

- 1 Ut Doctores trahent articulum, an Officialis teneatur de culpis, & defectibus substituti a se.
- 2 Regular, substituentem teneri, tribus limitationibus esse limitandam.
- 3 Textus contrarii.

- 4 Differit ad textus conciliandos.
- 5 Subdisincio, & resolutionis difficultatis.
- 6 Primus casus, de quo agit Rovitus, est extra rem.
- 7 Officia publica non sunt instituta ad commodum privatorum, sed Reipublice.
- 8 Clausula, quod substitutus principaliter teneatur de culpis substituti, quem effectum habeat.
- 9 Textus in l. ult. ff. certu petatur, & altorum declaratio.
- 10 Quid decisum.

- 11 Rovitus patens perturbatio in decis. 87. in qua bene la-re sententia in pejus sum reformata.
- 12 Decisio illa nulla, & prolatā à judicibus illegitimis.
- 13 Leg. ult. Cod. de patl. cum similibus habet locum in contractu patris de bonis filii viventis factō ab eo, qui in illa successus est.
- 14 In parte quamvis non presumitur votum captanda moris filii, potest tamen timere.
- 15 Presumptio amoris cessat in patre, qui facit ali-quid in prejudicium filii.
- 16 De parente transeunte ad secundas nuptias minus confidit lex.
- 17 Major cupiditas patris arguitur ex excusatione Roviti.
- 18 Pactum de hereditate viventis valet, quando fit in execucionem, & consequentiam alterius pacti.
- 19 Hec doctrina nullo modo cadit in casum predicta decisionis, & num. 20. & 21.
- 20 Casus decisionis manet sub regula.
- 21 Argumentum inceptum Roviti.
- 22 Offendit ratio, cum contractus, de quo in predicto casu, non sit in consequentiam precedentis contractus, sed contra execucionem ipsius, & discrimen hujus contractus ab alio.
- 23 Contractum esse de hereditate, & patrimonio viventis.
- 24 Satis decisioni Vincentii de Franch.
- 25 Consuetudo Capuana, & Nidi non agit de successione dotis, sed de ejus restituzione, & num. 28.
- 26 Turpe est deponere de bonis, que quis acquirere non potest, nisi per successionem.
- 27 Bona comprehensa in donatione, de qua hic, tempore donationis pertinebant pleno iure ad filiam viventem.
- 28 Exempla fendi, & emphyeusis, & borum, in quibus quis habet usum fructum sunt ad rem.
- 29 Legata, ad quibus in hoc casu, erant ultra quantita-tem, de qua poterat disponi, & per eadem ferre verba, & cum eisdem, vel similibus presumpcionibus.
- 30 Clausula inducti, de qua in decisione 90. Roviti.
- 31 Proponitur casus, & expeditus difficultas in ex-positione clausula, offenditurque non posse cadere in eam expositionem Roviti.
- 32 Distinguuntur duo casus, quibus quis non gaudet inducto. Primus, quando factū judicis de quo sum intelligenda prima verba predicta clausula, ibid.
- 33 Secundus, quando factū ipsius rei, de quo intelliguntur verba posteriora clausula.
- 34 Qui petit terminum ad solvendum, censem acquisi-tore sententia.
- 35 Verbum, Cavere, quid significet, & quomodo accipiatur, ibid.

DISPUTATIO PARERGON.

Tacere nonem cū possis laudare, aperire cū vis reprehendere emulations, apertum judicium est, nisi Carleval. de Judiciis, Tom. II.

mavis interni odii non levem conjecturam. Cū minimū indicat animum parum amicum. Venio ad rem. Edidit quasdam decisiones, in quarum quibusdam, tribus videlicet 79. 87. & 91. Ego interveni, & in eis quædam mihi advertenda visa sunt, tūm pro detegenda vereitate, tūm pro defendenda justitia.

AD DECISIONEM LXXIX.

Ocurrebat ibi decidendum articolus, an Officialis publicus teneatur de culpis, & defectibus suis substituti à se nominatique præpositus ministerio? De quo tractat textus in leg. 1. in princip. & in §. familie, & in §. quod novissimum, ubi Bartol. & Doctores, & in leg. 2. & 3. ff. de publican. & vestigial. leg. 1. ff. ad lege Jul. repetund. leg. iure provisum 5. Cod. de fabr. censib. 11. leg. 1. & 2. Cod. de periculo nominatorum, eodem lib. 11. De jure cattellæ leg. 4. lib. 3. Recopil. gloss. in leg. observare, §. proficisci, verb. Exigatur, ff. de offic. Procurul. & legat Romanus consil. 11. & consil. 338. ex num. 6. Lucas de Penna in leg. agentes 5. ex n. 8. Cod. de agentibus in rebus, lib. 12. Fulvius Constantius in leg. nullus 60. ex n. 57. Cod. de Decurionibus, eodem lib. 11. Caravita ad Ritum 49. ex num. 18. Petrus, de sindicatu, verb. Familiaris seu familia potestatis cap. 4. & 5. & verb. Substitutus cap. 1. num. 1. & cap. 2. ex n. 1. Fehinus in cap. Petrus ex num. 2. de homicid. Ludovisius decis. 233. Giurba consil. 36. Marcellus Maurus allegat. 93. Farinacius in prax. criminal. quæst. 24. ex num. 53. & consil. 207. & consil. 230. volum 3. idem Rovitus consil. 87. volum. 1. Avendanus de execuend. mandat. 1. part. cap. 3. num. 5. vers. Corriger. autem, cum sequentib. & num. 6. Aviles in cap. 4. Pratorum, verbo, Sea obligado, Berar-tus in speculo visitationis cap. 25. num. 79. & 82. Cancer variar. resolut. part. 3. cap. 12. ex num. 136. Pax in prax. 1. rom. 8. part. cap. unico ex. num. 16. Conradus in templo omnium judic. lib. 1. cap. 1. §. 3. vers. Vigesimo quinto. Bovadilla lib. 1. Politic. cap. 12. num. 43. & lib. 5. cap. 1. ex num. 78. Mastrill. de Magistrisibus lib. 1. cap. 29. num. 42. Joannes Solarzonus de Jure Indianarum lib. 3. cap. 6. ex num. 106. Dubitabatur in illo casu, an nominatores precisi solvere deberent condemnationes factas substitutis, aut factas nominatoribus pro culpa substitutorum: cari tene-rentur dumtaxat substituti exhiberi, qua exhibitione factas essent libertandi, & multa hinc inde sunt allegata, & dum discuteretur difficultas dicta, & considerata. Ego qui multa ex predictis locis videram, omnes textus, qui predictam difficultatem concernunt, dicebam, statuendam esse regulam, nominatorem teneri de culpis, & defectibus substituti, ita ut ob ejus culpas, & defectus con-demnari possit, & compelli ad solvendam condemnationem. Sed hanc regulam esse limitandam. Primo, si principalis nominator substitutus, vel nominat ex necessitate officii. Secundo, si substitutus idoneum. Tertiò, ut liberetur exhibendo substitutum.

Vermi adversus tertiam limitationem objici posse tex-tus in leg. Imperator. 11. §. quod si forte, ff. ad municip. & de incoll. ult. in fin. C. quoque ordin. conven. lib. 10. leg. quoniam Augerio 3. in fin. C. de convent. Fisci debitor. eod. lib. 10. l. 1. & 2. C. de pericul. nominator. lib. 11. in quibus nominator videtur esse fidejussion nominati. Fidejussion autem non liberatur exhibendo, sed solvendo §. si vero aliquis institut. de fidejussion. §. fin. institut. de replicat. Cū non sit fidejussion de judicio sibi, qui exhibendo liberaretur, leg. 2. & sequentibus. ff. si quis cautionib.

Quorum textuum difficultati satisfaciendum esse distinguedo diversos casus. Nam aut Officiali committitur administratio justitiae, aut administratio patrimonii fiscalis, aut publici. Primo casu procedunt omnes li-mitationes predictæ.

In secundo casu subdistinguendum est. Nam aut agi-tur contra Officialia substitutum de interesse privato.

N rum